

Jogászi kompetenciák és készségek kérdése a világ különböző tájain

Jelen cikk az International Journal of Clinical Legal Education című folyóirat 2017/3 számában Linda F. Smith, Jeff Giddings, illetve Leah Wortham tollából származó „*Risks and Rewards of Externship: Exploring Goals and Methods*”¹ című tanulmány rövid kivonatával foglalkozik. Már az írás elején fontos leszögezni, hogy a tanulmány egy rendkívül fontos és aktuális kérdéssel, ugyanakkor már jelentős gyökerekkel is rendelkező témakörrel foglalkozik, nevezetesen a joghallgatók által a tanulmányok ideje alatt elsajátítandó készségekkel és képességekkel. Annak ellenére, hogy minden állam felsőoktatási rendszerének vannak előírt, végzettséghez kötött kompetenciái, amelyekkel a végzős hallgatóknak a diploma megszerzésekor már bírniuk szükséges, ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy ezen előírt készségek és képességek kapcsán a keresleti, munkáltatói oldal képviselőinek igényei milyen mértékben jelentek/jelennek meg. Maguk a szerzők tanulmányukat három nagyobb szerkezeti egységre bontották. Az elsőben az elsajátítandó képességek kerülnek mélyrehatóbban elemzésre, a másodikban fókuszáltan egy hatékonyan működő externship program² felépítésével foglalkoznak, végezetül pedig ezen programok mikro és makro értékeire térnek ki. Példának okáért a belső motiváció fenntartásának módjára, továbbá arra, hogy a hallgatók megértsék a joggal foglalkozó munkahelyek dinamikáját és követelményrendszerét, a joggal szembeni kritikai gondolkodásmód alapjait elsajátítsák, illetve az igazságszolgáltatás eredményeit gátló intézményeket megismerjék. A szerzők rendkívül széleskörűen a fentebb nevesített témákat körüljárták, hiszen számos állam tekintetében hoztak példát, azonban jelen cikk terjedelmi kereteire tekintettel, csupán néhány fontosabb gondolatot kívánunk megosztani az olvasóval. Miként az már említésre került meglehetősen nehéz egységesen meghatározni, hogy a jogi diplomával rendelkezőknek az egyetem elvégzését követően mely képességekkel és készségekkel célszerű rendelkezniük. Számos tanulmány jelent meg a témában, egyes államok ügyvédi kamarái is megfogalmaztak standardokat, például az Amerikai Ügyvédi Kamara is, ezenkívül néhány államban, példának okáért Kanadában, kimondottan a jogklinika programot teljesítő diákok számára írták elő, hogy mely kompetenciákkal kell bírniuk a jogklinika tárgy elvégzését követően. Megfigyelhető, hogy számos átfedés van ezen elvárt

---

¹ Linda F. Smith, Jeff Giddings, Leah Wortham: *Risks and Rewards of Externship: Exploring Goals and Methods* in International Journal of Clinical Legal Education Vol. 24, 2017/3. szám p. 30-79. <http://www.northumbriajournals.co.uk/index.php/ijcle/issue/viewIssue/69/81>

² Externship programok, amelynek keretében a hallgatók még egyetemi éveik alatt, az egyetem keretei között szereznek szakmai gyakorlatot. Ilyenek például maguk a jogklinika programok.

készségek körében, ilyen leggyakrabban előírt megszerzendő kompetencia a jogi elemzés és problémamegoldó képesség, a jog kritikai elemzése, etikai kérdések megfelelő kezelése, kielégítő kommunikációs készség mind szóbeli, mind írásbeli formában stb. Maguk a szerzők is hivatkoznak, mitöbb javasolják az egyetemek számára a 2007-es „*Best Practices for Legal Education*” című könyv alkalmazását, amely hét tulajdonságot nevesít. Ezen tulajdonságok közül néhány bővebben is kifejtésre kerül a tanulmányban. Az externship programok tekintetében két típus is említésre kerül, amelyekről a szerzők a cikk terjedelméhez képest (50 oldal) szűkszavúan értekeznek. Míg az első vonatkozásában az egyetem falain belül történik a kompetenciák elsajátítása, illetve próbára tétele, például tárgyalás szimulációk kapcsán, a második típus esetén egy joggal foglalkozó intézménynél, ügyvédi iroda, ügység szerzik meg az adott szakma készségeit. Az externship programokat értékeiknek tekintetében kettébontják, vannak mikro és makro értékek. Míg az előbbihez a professzionális identitás fejlesztése tartozik, ideértve a morális kérdéseket, a mindennapi szokásaikat, addig az utóbbihoz az intézménnyel szembeni kritikai gondolkodás tartozik. A professzionális identitás kapcsán nevesítve kerülnek az etikai szabályok is, amelyek kapcsán külön kiemelik, hogy nem elegendő ezek ismerete, hanem szükséges, hogy a diákok az empatikus képességeiket is fejlesszék, annak érdekében, hogy hajlandóak legyenek kiállni a jó mellett. A tanulmányban a szerzők hivatkoznak Robert Codlin szavaira, aki szerint a jogklinika képzés legfontosabb célja, a politikával szembeni kritikai készség megtanítása, vagyis, hogy a gyakorló jogászok ne törődjenek bele a jogalkotók által alkotott jogszabály sokszor kaotikus, jogellenes rendelkezéseibe, hanem lépjenek fel ezek ellen, nap mint nap kritizálják meg, mert ez vezethet a megfelelő társadalmi igazságossághoz. Összességében elmondható, hogy a cikk jelentősen körüljárta a nevesített témaköröket, és csak ajánlani tudjuk minden jogi egyetem számára, hiszen a diploma megszerzéséig elérendő kompetenciák széles körének bemutatásán túl, fókuszáltan a jogklinika programok értékeivel és céljaival is mélyrehatóan foglalkoznak a szerzők. Az általuk tett megállapítások, illetve a megszerzendő készségek kapcsán tett összehasonlító elemzésük rendkívül tanulságosak lehetnek bármely egyetem, illetve jogklinika program számára.